

ДИНАМІКА ВСИХАННЯ ЯСЕНА В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Носенко Ю. В., аспірантка¹,

Пузріна Н. В., кандидат сільськогосподарських наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ju.nosenko@nubip.edu.ua

У останні роки фахівці фіксують стрімке погіршення санітарного стану ясеневих насаджень, що проявляється у масовому всиханні насаджень. Цей процес має комплексний характер і зумовлений як біотичними чинниками – зокрема, поширенням небезпечних шкідників, таких як ясеневий смарагдова златка *Agrilus planipennis* та всиханням ясеня *Hymenoscyphus fraxineus*, відомого як Ash Dieback, так і абіотичними та антропогенними впливами: змінами клімату, посухами, та порушенням водного режиму. Масове всихання ясеня становить серйозну загрозу для збереження біорізноманіття, стійкості лісових екосистем та лісгосподарської стабільності. У цьому контексті надзвичайно важливо вивчити масштаби проблеми та динаміку поширення.

Мета дослідження – дослідити причини та динаміку всихання ясеня звичайного в умовах Лісостепу України.

Перші випадки всихання ясеня звичайного *Fraxinus excelsior* в Україні були зафіксовані на заході країни в середині 2000-х років. Деякі дослідники припускають, що збудник міг потрапити до Західної України з Польщі ще в 1994 році. Відомо, що на початку 2010-х років у дендрологічному парку «Олександрія» в Білій Церкві (Київська область) спостерігалось масове всихання ясеня з характерними симптомами *Hymenoscyphus fraxineus*. Це свідчить про поширення хвороби в регіоні Лісостепу в цей період.

Негативна тенденція збільшення площі деградації насаджень за участі ясеня свідчить про необхідність якнайшвидшого розроблення системи моніторингу стану ясеня. Єдиним джерелом інформації щодо площі всихання є кількість проведених санітарних рубок, однак ці дані несистематизовані. Для визначення динаміки всихання проведений аналіз переліків санітарних заходів по трьох областях: Черкаській, Вінницькій, Кіровоградській за три роки. На рис. наведено аналіз дослідних даних.

¹ Науковий керівник – кандидат сільськогосподарських наук, доцент Н.В. Пузріна

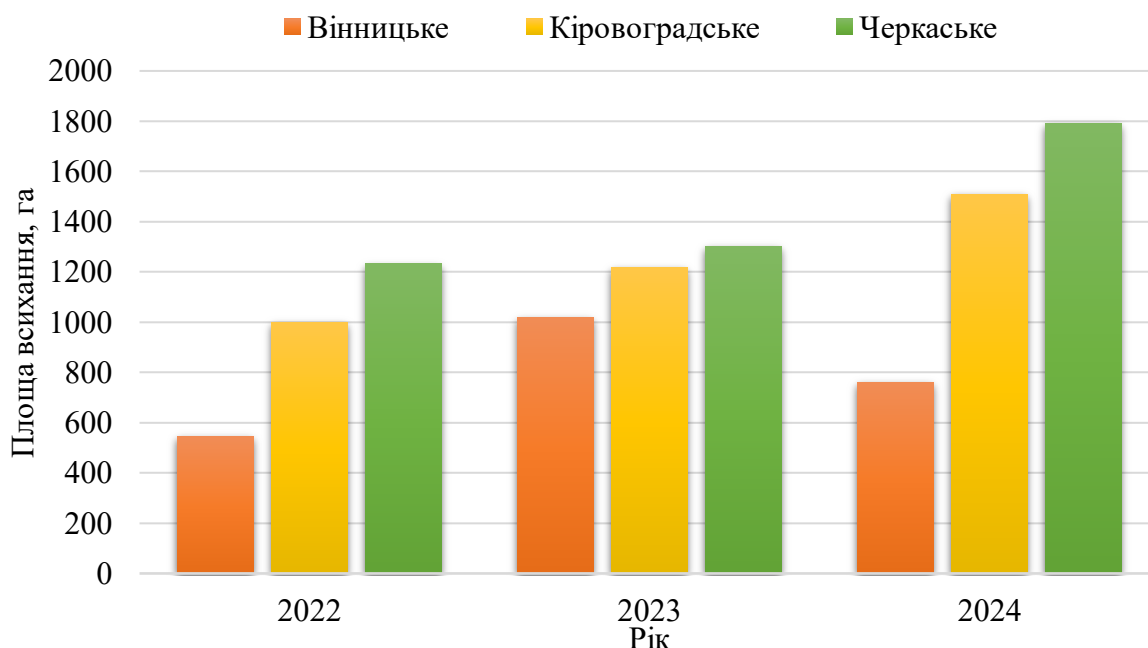

Рис. Динаміка всихання ясен звичайного у Лісостеповій зоні України впродовж 2022-2024 рр.

Графік ілюструє стійке зростання площ всихання ясен у трьох областях. Найбільше зростання спостерігається у Кіровоградській та Черкаській областях, де площа всихання з кожним роком збільшується. Зокрема, у Черкаській області показники виросли з 1232,3 га у 2022 році до 1788,8 га у 2024 році, що свідчить про критичну ситуацію. У Кіровоградській області також зафіксовано стабільне зростання – з 997,1 га до 1508,0 га. Вінницька область демонструє іншу динаміку: після різкого зростання у 2023 році (1017,1 га), у 2024 році площа всихання зменшилася до 760,7 га, що може свідчити про ефективність проведених лісгосподарських заходів. Для стабілізації ситуації необхідний моніторинг стану ясеневих насаджень та залучення науковців для прогнозування подальшого розвитку ситуації та встановлення причин. Важливо активізувати дослідження щодо відбору стійких до *Hymanoscyphus fraxineus* генотипів ясенів для створення насаджень з підвищеною резистентністю, спираючись на досвід країн Європи та формування комплексу заходів з протидії всиханню.

Список використаних джерел

1. Clark, J. & Webber, J. (2017). *The ash resource and the response to ash dieback in Great Britain*. Vasaitis, R. & Enderle, R. (ed.). *Dieback of European Ash (Fraxinus spp.): Consequences and Guidelines for Sustainable Management* (pp. 228-237). Sweden: Swedish University of Agricultural Sciences.
2. Mitchell, R., Beaton, J., Bellamy, P., Broome, A., Chetcuti, J., Eaton, S. ... Woodward, S. (2014). Ash dieback in the UK: a review of the ecological and conservation implications and potential management options. *Biological Conservation*, (175), 95-109.

Міжнародна науково-практична конференція з нагоди 185-річчя ННІ лісового і садово-паркового господарства НУБіП України

ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

КИЇВ • 5-6 червня
2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО І
САДОВОПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

ТОВАРИСТВО ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

**УЧАСНИКІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В
УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ
ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ»
(5 – 6 червня 2025 року)**

КИЇВ – 2025

Міжнародна науково-практична конференція «ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ».

Рекомендовано до друку науковою радою НДІ лісівництва та декоративного садівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 9 від 19 травня 2025 р.)

Відповідальні за випуск:

директор НДІ лісівництва та декоративного садівництва,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент О.П. Бала

кандидат технічних наук, доцент О.Ю. Горбачова

© Національний університет біоресурсів і природокористування України,
ННІ лісового і садово-паркового господарства,
НДІ лісівництва та декоративного садівництва, 2025